

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Corespondințele sînt a se adresa redacțiunei
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.	Pentru publicațiunii oficiose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	„FÓIA DIECESANĂ“;
„ „ „ pe 1/2 an . . . 2 „ 50 „		eră banit de prenumerațiune și inserțiuni la
„ România și străinătate pe an . . . 14 franci		Tipografia diecesană în Caransebeș.
„ „ „ „ pe 1/2 an 7 „		

Cuprinsul: Ordinăciune consistorială. — Etica sau „Morală filosofică pentru școale de ambele sexe“. — Corespondință. — Județul general. Continuare. — Din tainele vieții. — Higiena. Continuare. — Din tractul Ciacovei. — Varietăți. — Bibliografie. — Edict. — Concurse.

Nr. șc. 637. 1889-

Cătră On. Oficii protopresviterale.

Cu ordinăciunea consistorială din 28. Maiu 1887 Nr. șc. 263 s'a publicat catalogul cărților aprobate de Consistoriu și admise în școalele noastre confesionale elementare.

Deoarece însă a venit la cunoștința Consistoriului, că unii învățători introduc în școală cărți neaprobate, pentru care dînșii pot eventual să vină în conflict cu legile patriei: Consistoriul, fiind responsabil față de autoritățile statului pentru cărțile, care se întrebunțează ca manuale în școalele noastre confesionale, se vede necesitat de a publica de nou consemnarea cărților, care sînt aprobate ca manuale pentru școlarii din școalele noastre confesionale elementare, și care se pot folosi fără nici o responsabilitate din partea învățătorilor din diecesa noastră.

Aceste cărți sînt următoarele:

Din Religie:

Istoria biblică ilustrată, legată	35 cr.
Catichisul de Moise Toma, legat	30 „
Catichisul bogat, legat	50 „

Abcdare și Legendare:

Ăntăia carte de cetire de I. Popescu, legată	25 cr.
A doaua carte de cetire de I. Popescu, legată	70 „
Nou Abcdariu românesc de V. Petri, legat	25 „
Legendariu de V. Petri, legat	50 „
Abcdariu magiar-român de Nic. Putnoky, legat	20 „
Legendariu magiar-român de Nic. Putnoky, legat	30 „

Din Gramatică:

Gramatica română în școalele poporale de V. Măndreanu, broș.	40 cr.
--	--------

Gramatica română de Manliu, Partea I. etimologia, broș.	40 cr.
Partea II. sintaxa, broș.	50 „
Gramatica limbii germăne de M. Rudinescu	
partea I. Library Club.	50 „

Istoria Patriei:

Istoria Ungariei de Dr. N. Popu, ediția a VIII., broșurată	25 cr.
Elemente de constituția patriei, leg.	26 „

Geografie:

Geografia Ungariei de N. Popu, ediția VI. broșurată	35 cr.
Geografia Comitatului Caraș-Severin de B. Szörényi, legată	36 „

Istoria naturală:

Curs metodic de Istoria naturală de Ipolit Ilasieviciu, broș.	30 cr.
Elemente de Istoria naturală de Dr. Daniel Barcianu, partea I.	50 „
partea II.	60 „

Din Aritmetică:

Elemente de Aritmetică de Pant. Dima broș.	30 cr.
Aritmetica de Dogariu, partea I	30 „
„ II	25 „
„ III	30 „
„ IV	45 „

Charte geografice:

Charta Comitatului Caraș-Severin de Hatschek	— fl. 40 cr.
Gönczy	— „ 30 „
Remekházy	3 „ — „

Chartele Comitatelor Timiș și Torontal		
edate din partea acestor comitate		
apoi de Hatschek câte cu	—	„ 30 „
de Gönczy câte cu	—	„ 30 „
Charta Ungariei întinsă pe pânză de		
Gönczy	6	„ 50 „
Charta Europei tot așa	6	„ 50 „
Charta Austro-Ungariei din institutul		
geografic militarîu din Viena (k. u.		
k. Militär-Geographisches Institut		
in Wien) constatătoare din 6 foi		
întinsă pe pânză și întocmită ca		
chartă de părete	7	„ — „

Acestea fiind cărțile școlare și chartele geografice aprobate de Consistoriu, — alte cărți și alte charte afară de acestea, **nu este ertat a se folosi în școlile noastre confesionale elementare.**

Accastă ordinăciune On. Oficiu protopresviterale vor aduce-o la cunoștința tuturor învățătorilor și învățătoarelor din tractul lor spre strictă observare și pelângă îndetorierea, ca fiecarele să facă și se trimită la oficiul ppviteral o consemnare a tuturor cărților școlare și a chartelor geografice, care le folosesc în școală; eară Oficiile ppviterale vor subșterne Consistoriului toate aceste consemnări cel mult până la 20 Decemvrie a. c.

În fine se observează că charta Comitatului Căraș-Severin de Remekhazy, precum și chartele Comitatelor Timiș și Torontal edate din partea acestor comitate, se capătă dela respectivele Oficiu de Vicecomite; eară celelalte carte geografice și cărți de școală se pot procura prin librăria diecesană.

Caransebeș, în 16/28 Noemvrie 1889.

Episcopul diecesan
Nicolae Popea m. p.

E t i c a

sau „*Morala filosofică pentru școlile de ambele sexe*“
de Dr. P. Dulfu. București 1889.

În tipografia academiiei române a apărut anul acesta o morală sub titlul de sus, al cărei autor este Dr. P. Dulfu, profesor de filosofie și pedagogie la „Asilul Elena Doamna“ și profesor de pedagogie la școala normală a „Soțietății pentru învățătura poporului român“ în București.

Deși cartea nu aparține sistemului de morală, ce se practică la învățământul în școlile noastre confesionale, ea este cu toate acestea o apariție în literatura noastră școlară, care merită toată luarea a minte a bărbaților noștri de școală.

Un manual de școală nu are menirea de a învăț știința, de care se ocupă, cu descoperiri noi, nici măcar a stăruia la o reformă a sistemului de adevăruri deja aflate. Cu atât mai dinadins trebuie însă să tindă a inlesni succesul învățământului prin o metodă de împărtășire bine cumpenită. Eată pro-

blema a cărei rezolvire autorul și-a luat-o de scop pe care l-a și ajuns. Ne-ar duce prea departe, dacă am intra în amăruntul materiei și am expune principiile metodice, care au călăuzit autorul în espunerea materiei asupra unui obiect destul de abstract, precum sânt cestiuile moralei. Principiile metodice le-am indicat în anul 1886 într'o scriere intitulată „Inducțiunea în morală“*) și le găsim acum aplicate de Dl autor cu o adencă pētrundere. Lipsa deseversită de anacronisme metodice, ce rezultă din o clară cuprindere a mijloacelor de apercepție, și aceasta pas de pas la toate cestiuile, ce se succed unele pe altele după un plan bine judecat, asigură învățământului condus de acest manual, rezultatele cele mai bune. Elevul în nici un punct al cărții nu are să fie numai primitoriu, căci antecedentele îi dau în tot locul elementele de judecată necesare pentru o proprie lucrare. După pregătirea psihologică, elevul mănecă dela datoriile cătră sine singur, a căror înțelegere îi este cea mai ușoară, căci ele isvoresc din lipsele sale proprii care îl însoțesc în fiesce-care clipită. Apoi trece la datorințele cătră familie și soțietate, care îi deschid vederi din ce în ce mai largi, până ajung a se închiega într'un sistem de datorinți ori drepturi, care îi luminează gândirea în privința raportului lor de subordinațiune, și-i deschide calea pentru a se putea înalța la idealul supremului bine moral.

Părțile teoretice, care constituiesc consequent introducerea la §§ despre fiescecare datorință în parte și care n'au de scop decât a stabili motivul, pe care se întemeiază o anumită datorință, sânt expuse în mod concis. Tot așa și părțile practice, care nu arare ori sânt exprimate în maxime cu o formă cunoscută și folosită la popor. Ele sânt un adevărat tesaur de morală românească și n'am avea să recomandăm autorului nimic mai dinadins ca stăruința, de a învăț după puțină viitoarele ediții cu astfel de prețioase din comoara etică a neamului nostru.

Întemeierea scurtă a datoriilor, tocmai prin accastă scurtime, ofere profesorului pricepătoriu ocașiune de a o însoți, nu atât cu o explicațiune purtată de alte cuvinte, ci mai vērtoș cu o întemeiere de experiinți concrete, la învățământul mai inferior luate chiar din vieța de toate zilele a școlarilor. Lipsele simțite ale acestei vieți vor imprima datorințelor formulate, cu atât mai vērtoș caracterul imperativ și vor fi mai puternice îndemnuri spre lucrare. Cu bucurie se apropie școlariul de partea cărții intitulată „încheiere“; nu pentru-ca să-și termine studiul, ci pentru-ca să-și dee încă odată sama despre toate câte le-a învățat până aci. Definiția, divisiunea, isvoarele, metoda moralei, apoi raportul ei cu alte științi precum și folosul moralei, sânt și pot să fie aprețiate de școlariu, la locul unde le pune autorul, nu numai cu clară privire, ci și în

*) „Convorbiri literare“ XX Nr. 5.

deplină conștiință a însemnătății cuvintelor, pe care le rostesc.

Acestea sânt, în câteva trăsuri, foloasele cărții Dluș Dulfu, pe care o recomandăm cu bucurie oamenilor de școală. Ea va putea să facă bune servicii nu numai învățământului, care a adoptat acest sistem de morală, ci din punct de vedere metodic și acelor profesori ori școale, care profesază ori-care altă sistemă de morală.

St. V.

Corespondință.

Paris, 1889 Noemvrie 4/16.

Iată, iubite amice, că-ți scriu și de aici, și earăși mai mult despre cele relative la biserică.

Cum e Parisul, cum e viața aici, ce lucruri admirabile sânt de văzut și au fost la expoziție, ce fac Români de aici, biserica română și altele, iată o mulțime de lucruri despre care s'ar putea scrie foarte mult.

Expoziția, deși s'a închis, tot mai face obiectul de conversare în toate părțile. Neclintit a rămas numai turnul Eiffel, care și azi se poate folosi pentru ascensiune. Când m'am văzut în vârful acestui turn și am privit preste tot Parisul și împrejurimea lui, mi-am zis: ce puține sânt turnurile bisericilor în raport cu marea populațiune de aici și din contră, ce multe sânt coșurile mari de fabrici! Se vede că lumea actuală astora se închină mai mult, în ele și pune toată speranța unei vieți fericite. Și oare e fericită? Nu era mai liniștită în trecut, nu durmea omul un somn mai ténit? Acum trebuie să muncesci cu inuțimea electricității, să ai multe nopți nedormite și totuși cu greu poți ajunge la mulțemirea și tiena din trecut.

Dar să ve scriu despre unele observațiuni dela expoziție. În galeria de tablouri se vedea mai în fie-care salon câte 2—3 tablouri cu sujet religios, firesce mai toate în gen apusean. Esecpție face însă marele tablou de Munkácsy: Christos înainte lui Pilat, ca un sujet nainte de scisiune, și pe care îl mai văzusem spus și în Budapesta nainte de vr'o 4 ani.

În secția de sculptură era Christos restignit pe cruce sculptat de un italian în marmore, mărime naturală, o piesă imosantă. În hala de industrie era un altariu mare în stil gotic, alb și aurit, care se potrivea bine cu nisce organe electrice de alătura. Aceste organe colosale când cânta cineva pe ele atrăgeau și țineau în loc multă lume, ceea ce, în expoziție nu era obicinuit, că aveați atâtea de văzut încât trebuie să mergi neîntrerupt ca să poți ajunge să vezi toate. Mie cel puțin, având numai 7 zile până la închiderea expoziției, mi-au rămas unele colțuri ale expoziției nevăzute. Asemenea organe, dar ceva mai mici, mai erau și în alte locuri.

Dintre bisericile din România era spus planul bisericeii Domnița Balașa din Bucuresci și interiorul bisericeii Banu din Iași (deși ar fi meritat mai mult cea dela Tréi Erarchi, carea cum s'au restaurat acum este unică în felul seu; mănăstirea Curtea de Argeș a fost spusă la 1878).

Dintre alte lucruri ale Parisului demne de amintit aci, numesc Museul Cluny al călugărilor, care se află în quartierul latin și biserica română, tot din acest quartier.

Partea cea mai mare a numitului museu se compune din obiecte bisericești. Obiecte de pe pristoluri, iconi sculpturi, haine preoțesci și nisce coroane de mare valoare a unor duci gotici, după care i-s'a dus inima actualului imperat germân când le-au văzut, și multe alte obiecte remarcabile sânt de văzut, aci. Nisce ruine romane de toată frumseța, statua bine conservată a împăratului Iulian din secolul al IV. după Christos, sânt toate bine conservate aci. Cineva ar crede că fiindcă aci se mai află și acum ruine din ziduri romane, de aceea s'ar numi aceste locuri quartier latin; dar mai verosimil este că din cauza, că în acest quartier se aflau toate școalele latine mai înalte din seclul trecut, căci și francejii susțineau pe atunci, că numai în limba latină se pot învăța studiile mai înalte, de aceea se numesc și azi quartier latin. Să nu ne supărăm dar așa tare pe Greci. când susțineau și ei că numai în limba lor pot învăța Români studiile mai înalte.

Biserica română pe care a cumpărat-o guvernul român cu 300,000 de franci dela Dominicanii, când acestia au fost goniți din Franța, adecă precum ne spunea preotul de aici nu dela Dominicanii direct, ci dela un ovreu, căci ortodocșilor nu ar fi vindut-o. Această biserică în stil gotic, cu cocoșul aurit încă deasupra crucei turnului, nu se află tocmai în cea mai bună stare. Preotul român însă ne spunea că este o sumă votată de guvernul român și pentru restaurarea ei. Să sperăm că în curând o vedem în altă stare și sper și eu, că propunerea mea de a se face un grilaj naintea ușei ei, se va implini cât mai neîntârziat, că atunci nu se vor mai opri aci bețivii, ce vagabondează noaptea spre a necurăți acest loc sânt. Și încă ceva ar fi de dorit: ca cei 400 de studenți români câți studiază acum la Paris, să jertfească o zi din 7 și bisericii și să alcătuiască un chor demn de auzit, ca să nu fie trebuință a se recurge la choriști de pela teatru. Am fost și eu la slujbă într'o Duminecă și am văzut numai vr'o 15 bărbați și cam pe atâtea dame. Studenții nu cred să fie fost unul. Poate fiindcă capela de alături de biserică e mică și pentru că numai la Paști se slujesc în biserică, de aceea nu merg Români mai mulți. Să sperăm într'un viitoriu mai bun al acestei bisericeii, în care fii cade așa de bine să auzi: „Pomenesc Doamne pe regele nostru Carol I. și soția sa Elisabeta“, când te sci cam depărțitor de căminul părintesc!

Dr. Crainicean.

Județul general.

(Continuare din Nr. 16).

Ziua judecării generale va fi la sfârșitul lumii. Isus Christos ni-a anunțat aceasta (Mateiu 13): *că la sfârșitul lumii va trimite pre ângerii săi și vor alege grâul din neghină, cari a crescut împreună, precum și pescii cei buni din cei rei, cari au*

fost prinși în unul și același năvod. Eară în seara acestei lumii va veni Domnul spre a socoti și a plăti lucrătorilor, cari au lucrat în viea sa (Mat. 20). Când va veni Domnul Christos la judecată, atunci lumea aceasta întreagă va arde, distrugându-se toate formele ei. (II. Petru 3. 10).

Așadară județul general va coincide cu sfârșitul lumii, va se zică: când va judeca Dzeu pre toți oamenii atunci va distruge respective va pune capăt acestei lumi. Căci lumea aceasta este numai spre acel scop făcută, pentru ca să servească de locuință oamenilor, și toate cele ce sânt în ea să fie spre folosul și desfătarea oamenilor. Deci deacă soartea tuturor lucrurilor este legată de soartea oamenilor, lucru firese că atunci și acelea trebuie să apună, de oarece oamenii nu vor locui mai mult pe pământ.

Raiul a fost locul de petrecere al omului nevinovat; și dacă omul ar fi perseverat în nevinovăția sa, împopolând pământul cu descendenți nevinovați și sânti: atunci lumea întreagă ar fi un raiu. După ce însă omul a păcătuit, așa și-au pierdut dreptul seu de vieață plăcută și fericită, și diu vina sa pământul a fost blăstemat de Dzeu: „blăstemat pământul întru lucrurile tale, întru necazuri vei mânca dintrânsul în toate zilele vieții tale.“ (Facere, 3. 18)

Când dară va judeca Dzeu oamenii, atunci va pune capăt și stării presente a lucrurilor. Când lumea aceasta, care a fost făcută pentru oameni, nu va fi mai mult locuită de oameni; când adecă dreptii vor fi luați în ceriu, ear păcătoșii aruncați în iad: atunci lumea a durat atâta, cât a pretins scopul final pentru care a fost ea făcută, și va primi o formă nouă.

S. scriptură nu zice că lumea aceasta va fi nimicită de tot, ci că va cępăta o formă nouă; că precum toate creaturile fiind espuse deșertăciunei prin blăstăm, care li-a atras lor Adam, vor fi eliberate de deșertăciunea și stricăciunea lor, când va fi omul eliberat de acestea. Ei prin foc vor fi curățiți și din cenușa lor va purcede o lume nouă și neputrezibilă.

Evang. Ioan (Apoc. 21. 1 sqq) nemijlocit după ce a tractat despre judecată, face o descriere a acelu ceriu nou și pământ nou: „Și am văzut ceriu nou și pământ nou, că ceriul cel dintâiu și pământul cel dintâiu au trecut și marea numai este. Și eu Ioan am văzut cetatea cea sântă. . . . Și am auzit glas mare din ceriu zicând: eată lăcașul lui Dzeu cu oamenii, și va locui cu ei, și ei vor fi popoarele lui, și însuș Dzeu va fi cu ei, Dzeul lor. Și va șterge Dzeu toată lacrima dela ochii lor, și moartea nu va fi mai mult, nici plângere, nici strigare nici durere nu va fi mai mult, că cele dintâiu au trecut“.

Sânt mari misterii acestea, cari noi nu le putem pe deplin cuprinde; se învederează însă tot mai mult că pentru ce judecata generală, la care dreptii

și primesc resplătirile lor meritate nu se ține înainte decât la sfârșitul lumii. Înainte de a crea Dzeu un ceriu și un pământ nou, lumea aceasta trebuie desființată, pentru că în ea a fost omul sedus la păcate. Totala stîrpire a păcătoșilor se va începe cu distrugerea acestei lumi vechi; ear resplătirile și fericirile dreptilor se vor efeptui în lumea cea nouă. Va fi dară un nou ceriu și un nou pământ în care va locui omul nou, pentru de a se bucura de contactul cu Dzeu. Pentru fericii vor fi însă lăcașuri diferite. Aceia, cari s'au învrednicit de ceriu, vor merge acolo; alții se vor bucura de bucuriile raiului. Pentru toți însă Mântuitorul se va îngriji după meritul lor câștigat pe pământ.

Este un adevăr necontestabil, că pustiind Dzeu lumea, când o va judeca va procede cu cea mai mare și cea mai extremă asprime. Ce asprime mai înfricoșată poate să fie, ca a arde lumea și a distruge forma naturii: o așteptare înfricoșată a județului în iuțimea focului, care va să mistuească pe cei protivnici“ (Evrei 10, 27). Când păcătoșii și spiritele rele vor fi aruncați în foc și în fum: atunci unde vor putea ei fugi și unde se vor ascunde, când lumea întreagă va sta în flăcări? Când (Petru II. 3, 10) „ceriurile cu sunet vor trece, stichiile (elementele) arzând se vor strica și pământul și cele de pe el vor arde“. — Întrebând că pe timpul arderii unde vor petrece dreptii, să ne aducem aminte de cei trei tineri aruncați în cuptoriul cel de foc.

Pustiirea lumii dela județul general va fi o înfricoșată pompă funebrală. Păcătoșii, cari în vieața lor pămentească au fost plini de curagiu, vęzând lumea întreagă stând în flăcări, vor fi cuprinși de o frică și de desperare cumplită. Ei atunci îndată se vor convinge, că a venit Dzeu spre a judeca, și că la această judecată va procede cu cea mai înfricoșată asprime. Cine poate descrie frica, descurăgiarea și desperarea acelei zile?! Deacă veți vedea Londra ori Parisul în flăcări, apoi acest foc ar fi numai un foc de delectare în comparare cu focul universal dela judecată. În acela deși veți vedea că casele și comorile voastre cad pradă furiei lui, totuși cel puțin pentru voi aflați mijloace de a vă mântui. Dacă și această nenorocire este un lucru înfricoșat: apoi cu cât mai vęrtos atunci, când vom vedea lumea întreagă stând în foc, și când veți vedea din toate lăturile încungiurați de foc, prefăcându-se în foc toate uneltele voluptății, bogățiile, mărirea lumii, cari toate v'au oferit materie pentru focul pasiunilor voastre, zic, când veți vedea că toate acestea se prefac într'un foc mistuitoriu spre a vă chinui, și pentru ca prin foc material și simțitoriu să se astempere focul pasiunilor voastre nuirit pre pământ . . . !!

* * *

Lumea aceasta este un spectacul perpetuu supus transformățiunei; lumea cea viitoare însă nu se

va mai transforma, ci ea va fi statornică și de o durată eternă astfel, că starea dreptilor și a păcătoșilor va rămânea veșnic așa, precum a fost decretată în ziua judecării. Lumea aceasta se va destruge; de aceea păcătoșii nu se mai pot rentoarce în ea, pentru ca prin o purtare bună să-și îndrepte moravurile lor cele rele din viața trecută...

Este sigur că acea lume nouă, în care vor locui dreptii în nemijlocită prezență a lui Dzeu, va rămânea în veci. În ea nu va mai fi moarte, durere, chin și suspinare, pentru că păcatul acolo nu mai poate pătrunde. Acolo nu este diavol, nu este lume pământească, care să-și seducă. Dreptii întru curaj în sanctuaru, și prezența și vederea nemijlocită a lui Dzeu îi va păstra în veci ca atari. —

Dacă veți întreba că, când se vor începe toate acestea, adică când va fi sfârșitul lumii și respective adunarea generală, apoi vă răspund cu cuvintele Mântuitorului (Matei 24. 37. sq) „Ear de ziua aceea și de oară nimene nu știe, nici îngerii din ceriuri, fără numai Tatăl meu singur!... Priveghiați că nu știți oara, în carea Domnul vostru va veni.“

„Eară aceasta să știți, că de ar ști stăpânul casei în care oară va veni furul, ar priveghia și nu ar lăsa să-și sape casă. Pentru aceea și voi fiți gata, că în oara în carea nu gândiți, fiul omenesc va veni.“

Din tainele vieții.

„Allgemeine Ztg.“ din München primesce din Ungaria-de-sud o corespondență, care este menită să formeze un capitol foarte instructiv la cestiunea noastră soțială.

Eată un estras al numitei corespondențe:

Când la 1882 s'a exoperat numirea lui Anghelicu de patriarch al Sârbilor, a venit cu dânsul în reședința din Carloveț o ceată întreagă de indivizi, a căror imensă corupțiune se dovedesce acum prin cercetarea criminală pentru desfraudațiune și falsificare de acte publice, ce decurge la Carloveț.

Orî-ce maifestațiune, orî-cât de dreaptă și de leală a Sârbilor, a fost bănuită de această ceată ca „nepatriotică“. Abia însă și-a dat patriarchul ultimul respir și ea a împărțit prada întru membrii ei. Moartea patriarchului, întâmplată la 7 Dec. 1888. la 9 oare seara, a fost tainuită de împregiurimea lui până în dimineața următoare. În noaptea dintră 7—8 Dec. 1888 au spoliat cassa patriarchului și au împărțit banii întru ei. Consilierul intim al patriarchului, Dr. Dimitrieviciu, au luat un libel dela cassa de păstrare despre 20.000 fl. și afară de aceia un orologiu și o cruce de mare preț. Cea mai mare impertinență s'a săvârșit însă prin abuzul criminal cu câte-va blanchete subscrise de patriarchul. Aceste blanchete au fost menite pentru dispensări de căsătorie. De

toate erau trei. Unul l-a folosit preotul de curte Lemaiciu, drept recercare cătră episcopul din Neoplanta, ca să-l chirotonească întru protosincol. Două blanchete le-a dat Drului Gruiciu, redactor al ziarului „Srbski Narod“ în Neoplanta. Acesta a scris pe blanchete două obligațiuni despre 12.000 fl. și 25.000 fl. Gruiciu a inacionat aceste două obligațiuni și a exoperat execuțiunea de asigurare pentru 37.000 fl. contra eredității patriarchului. După-ce însă patriarchul Anghelicu n'a lăsat alte datorii și avea un venit anual de 200.000 fl., pretensiunea Drului Gruiciu a bătut la ochi.

Fratele răposatului patriarch, preotul Stefan Anghelicu, ca erede testamentariu al jumătății din averea rămasă (jumătate după lege compete fondului național sârbesc) a făcut arătare criminală la tribunalul din Mitroviț (de care se ține și Carlovețul). Camerariul și husariul patriarchului, cărora li-s'au dat prea puțin bani ca să tacă, au spus toate cele întâmplăte în noaptea dintră 7 și 8 Decembrie 1888. Ear' martorii obligațiunilor false au spus povestea cu umplerea blanchetelor. Toate persoanele complicate în această afacere sânt arestate. A fost arestat și redactorul Dr. Gruiciu, ceea-ce a produs senzațiune imensă.

Acest om a stat de 15 ani în corespondență directă cu șeful poliției de stat și a fost foarte temut.

Higiiena, Curățenia.

A. Curățenia de casă.

Am accentuat la morburile epidemice, că medicamente specifice contra lor nu avem. Am zis: curățenia e medicamentul cel mai bun.

Să intrăm acuma în casă. Să esaminăm mai întâiu localul de durmit.

Localul de durmit trebuie să fie podit cu lemn tare, să fie larg, și înalt. Să nu doarmă mulți oameni în el. Să nu se aducă din plăcere economică vițel, miei ori czi în timpul erneli în chilia de durmit.

Unii pun și cloțe sub paturi ca să scoată puî. Asta nu este ertat.

Lemnul tare, despre care am vorbit, nu trage umezală multă și insectele se feresc de el.

Mulți oameni în o chilie desvoaltă acid carbonic prin expirarea lor. Pelea omului transpiră. Sudoarea unor indivizi dă un miros penetrant. Unii asudă pe subsuori, altora le asudă picioarele, alții miroasă greu din gură.

Sudoarea proaspetă nu miroase greu. Ea se disconpune răpede în rufele, cari le străbate și numai așa capătă mirosul cel greu. În urmă trebuie să scim: unele specii aromatice, precum e ceapa și mai vârtos aiul sau usturoiul, cari se mănăcă cu plăcere, nasc exhalățiuni, vânturi și rigăituri de miros greu.

Acestea strică sănătății.

Oamenii și animalele corup aerul din dormitoriu.

Țevile care duc aerul în plămâni și nenumăratele beșicuțe ale plămânilor dau de *treizeci de ori suprafața corpului omenesc*.

Eacă puterea lor inspirătoare și expirătoare.

Un om crescut inspiră patruzeci-și-opt de metri cubici de aer atmosferic, cu ferestile și ușile închise, în localul de dormit.

O lumină ce arde noaptea în casă consumă aer atmosferic închis ca un om. Și dacă aerul curat nu ajunge, se nasc înveninări de acid carbonic.

Omul și animalul inspiră aer curat, și expiră acid carbonic, amoniac și alte gaze neinspirabile.

Cu ocuparea fortului Wilhelm în Calcutta s'a închis odată peste noapte o sută douăzeci de ingleji într'o chilie. Dimineața i-au descuiat și i-au aflat mai pe toți morți.

Ei s'au nădușit cu aer nerespabil, cu aerul expirat de ei, după ce au consumat oxigenul din chilie.

Un individ a dormit peste noapte în chilie cu acid carbonic și s'a mai nădușit. Ajutorul unui medic i-a scăpat viața.

Individul a nebunit momentan și așa a rămas. Casul acesta trist ni-l aduce: Prager Vierteljahrschrift Bd. 22.

Altă întâmplare.

Dela Sibiu venise în anul 1875 avangarda unei trupe teatrale ambulatoare la Hunedoara, spre a anunța o petrecere de eamnă. Eu eram fizic orășanesc acolo. Zece inși durmiseră într'o chilie. Chilia se încălza din afară. După ce au ars lemnele, au adus jarul în chilie și l-au pus pe sobă ca să țină căldură.

Jarul a dezvoltat oxid carbonic și înveninarea cu el a produs: vărsat, urdinat și dureri de stomac.

Unul din cei zece s'a tras pe mâni și pe picioare până la ușă și i-a succes a-o deschide. Acesta inspirând aer curat și-a venit în orî și a alergat la mine. După o scurtă enarare am știut cu ce inimic am de lucru.

Eu venind în fața locului am deschis răpede ușa și toate ferestrele. Aerul atmosferic au alungat oxidul carbonic, a reînviat pe cei amețiți și puțină cață neagră nezacharată i-a pus în scurt timp pe picioare.

Pe calea aceasta aerul stricat poate omori oamenii!

Padimentul din dormitoriu trebuie cel puțin odată pe săptămână spălat și cel puțin de patru ori pe an opărit cu leșie clocotindă. Aceasta desintec-tează și stîrpesce veninurile, cari sînt ascunse sub el.

În timpul mai nou sau aflat că: sub podele se desvoaltă mulți bureți microscopici. Acestia produc morburî epidemice. Eu singur am observat că ei sînt cauza difteritei.

Simburî acestia trebuie nimiciți cu leșie.

Chilia de dormit se mătură încet și cu precauțiune dimința.

Ușa și ferestrele se deschid ca să se ventileze dormitoriul. Perinile și plapoma se scot afară spre ventilare, și dacă ploaie se întind pe dungile patului.

După ce s'a așezat pulberele mobilele se șterg cu o cârpă cam umedă.

Aerisarea are să dureze cel puțin jumătate de oră și peste zi să se repeteze.

Flori multe peste noapte în dormitoriu nu aduc sănătate. Ele periclitează chiar și vieța, dacă sînt de natură veninoasă.

De curățenia de casă se ține indirecte și așternutul. Așternutul patului trebuie să fie tare. Paele ori ghijele de cucuruz, cari servesc de așternut, au să fie adeseori aerisate, și dacă se poate, au a se înprospeta de câteva ori la an.

Exhalațiunile corpului cari intră în ele pot fi cauza multor morburî.

Căpătâniul să conțină paie, fîn sau otavă.

Astrucămintul să fie acomodat anutimpului. Pentru tineri să fie mai mult recoros, așa ca numai se nu degere.

Copii și bătrânii trebuie să aibă așternut și căpătâniu moale și astrucămint călduros.

Fetele de perini și lepedeele (măsaele) de pat să se înșchimbe cel mult la zece zile.

Cumcă și omul are cel puțin de două ori pe săptămână a se premeni, e lucru de toate zilele.

Soarele, când resare, are să lumineze fața dormitoriului. Ca să nu orbească ochii se întind seara peste ferestî perdele verzi, care să nu fie de tot groase.

Dimineața deșteptându-se omul din somn, să se scoale îndată din pat.

Patul să fie liber de orice insecte să nu aibă baldahin (cerime), să stee depărtat de păreți.

În dormitoriu să nu se afle draperii, rufe vechi etc. Acestea inspiră și expiră chiar ca și omul. Odată vin în atingere cu aerul atmosferic când se ventilează chilia, când se închid ferestrele și ușile vin în atingere cu acidul carbonic al oamenilor.

Simplicitatea, curățenia scrupuloasă corespunde scopului igienic și gustului estetic.

Poporul nostru cunoaște până acuma numai extremele. El doarne vara sub ceriul liber și eamnă îngrămădit într'o chiliuță.

Păliditatea, sêrăcia de sânge, melancolia lăncedă, sînt în cele mai multe casuri urmările locuințelor umede, strîmte și necurate.

Aici joacă nutremîntul un rol secundariu. Ocheți de ferești spartî, uși crepate ce nu se închid bine, păreți, prin cari flueră vîntul întrețin eamnă ventilarea. Așa nici nu moare nici nu trăsce bine poporul român.

Doi bureți: *Merulius lacrimans* și *Polyporius destructor* sînt pentru locuitori foarte periculoși. Ei rod grinzile, căpriorii și chiar lemnele din păreți. Ei înveninează oamenii. Cei din casă sufer de durere

de cap, au greață, aprindere de gură, sânt posomorîți, nu au poftă de mîncare, de beutură, nu dorm cum se cade, slăbesc etc.

Bureții acestia derimă edificile vechi.

Dr. Leo Mureșan.

Din tractul Ciacovei.

Înainte cu vre-o câțiva ani, se zicea că cel mai deplorabil tract din toate tractele ppresbiterale ale diecesei Caransebeșului este tractul ppresbiteral al Ciacovei, și aceasta era adevărat; căci deși se aflau în fruntea acestui tract oameni cu pregătiri înalte, totuș nu cunoscneau pe deplin referințele tractului, ba ce e mai mult, n'aveau zel și aplicațiune întru împlinirea misiunii lor înalte.

Să aruncăm o privire fugitivă asupra trecutului acestui tract și vom ajunge la acea convingere, ca încă din era răposatului protopop Seiman, soartea tractului abia sub protopopul Miulescu a putut să iee o direcțiune mai bună, și eacă pentru ce.

Numai pentru că protopopul Miulescu era acurat, prompt și neobosit întru îndeplinirea datoriunilor chemării se, apoi în giurul seu se aflau astfelu de bărbați, cari în continu il sprijineau în afacerile se, din ce a urmat rădicarea vazei biserice, școalei și a statului preotesc și învățătoresc, ceea ce s'a putut vedea cu diferite ocașii, mai cu seamă în adunările generale ale învățătorilor, unde învățătorii tractului Ciacovei erau cei mai diligenți întru împlinirea chemării lor.

Acum însă se revin la starea actuală a tractului Ciacovei, în a cărui frunte este pus un astfelu de bărbat, carele dela treapta învățătorească a ajuns la aceea treaptă înaltă, dela carea are a reprezenta biserica și școala în lăuntru și afară de tract.

Acest bărbat demn de tot respectul este actualul administrator ppresbiteral *Aureliu Drăgan*, paroch în Ghilad, pe carele cunoscându-l toți, dela opincă până la locurile mai înalte, fu distins cu acest post onorific, dar și destul de greu și plin de sarcini, așezat fiind tractul nostru între elemente diferite din punct de vedere atât confesional cât și național.

Să lăsăm însă să vorbească faptele acestui distins administrator ppresbiteral; carele îndată după primirea acestui oficiu, începă a se îngriji de starea bisericilor, școalelor și a învățătorilor din tract prin aceea, că zi pe zi cercetează comunele lui-și încredințate, spre a se convinge despre manipularea corectă a averilor biserice, despre încassarea regulată a tuturor dărilor de cult, despre plățirea regulată a învățătorilor, dar tot odată și despre aceea, că oare împlinesce-și fiecare învățătoriu ori preot datoriunțele se seu ba,

Între acestea se cuprinde activitatea noului nostru administrator ppresbiteral, carele până acum a și cercetat comunele: Petroman, Foen, Tolvadia, Togir, Giulvez și Cebza, în carea ni se spune că, după ce a vizitat școala

și a ascultat prelegerile învățătorului, a mai scontrat cassa cultului și a biserice, spre a se convinge despre starea lor.

Din toate acestea se poate vedea deci, că *Senatul* bisericesc și *Prea Sântia Sa* prea bunul nostru *Archieren*, n'au putut încredința soartea acestui tract în mâni mai sigure și mai harnice decât ale administratorului ppopesc *Aureliu Drăgan*, despre carele credem că și pe viitoriu, cât timp va sta în fruntea acestui tract, il va conduce în acel zel în care l'a început a-l conduce. Despre cari toate la timpul seu Vă voiu împărtași.

Un membru din comitetul
protopopesc.

Varietăți.

Decorat. D-I locotenent-colonel *Moise Groza* din statul maior al armatei române a fost decorat de M. S. Monarchul Austro-Ungariei cu crucea de comandor al ordinului Francisc-Iosif. D-nul loc.-colonel Groza fusese însărcinat cu lucrările de delimitare și cu colationarea protocoalelor de delimitare între Austro-Ungaria și România.

Furt. Dumineca trecută la 6 oare seara, dlui neguțătoriu *G. Ianculovicu*, din loc i s'au furat doane viguri de pănură numită la noi cioarec. Neguțătoriu dlui Ianculovicu se află în strada Iazului foarte aproape de casa orașului. D-Sa a alergat îndată la poliție după ajutoriu, dar n'a aflat pe nime acolo. Până astăzi furtul nu s'a descoperit.

Mulțămită publică. Stimate Domnule Redactor! Cu toată stima Vă rog în numele tuturor sâtenilor din comuna noastră Pătaș, a publica în „Foaia diecesană” următoarea: *Mulțămită publică* Domnului învățătoriu *Iosif Gaină*, carele din zelul ce-l are cătră S. Biserică, a donat doane icoane foarte frumoase S. Biserice, și adevă: una ce reprezintă chipul S. cuvioase Paraschiva, ca patroana casei D-Sale, eară alta cu chipul S. păr. Nicolae, care e numită și menită întru sănătatea fiului seu Nicolae, preot în Plavișevița. — Primească dară D-Sa dela noi mulțămita noastră, eară dela Atotputintele binecuvântare. Pătaș, 14 Noemvrie 1889. *Ieremia Roșca*, propr. al medailei de resbel.

Necrolog. Emilian Micu preot român gr. or. în Chișoda ca soț, Aureliu Popovicu paroch și soția sa Sofia născută Adam ca tată și mamă, Vincențiu Micu paroch în Spatta și soția sa Maria născută Iorgovicu, ca socri, Elena Will născută Adam notareasă în Remetca, Elisaveta Bassarabba născută Adam proprietareasă în Cheverșul-Mare, ca matușe, Vincențiu Adam contabil la oficiul de perceptorat de dare în Timișoara, Constantin Arsenovicu notariu cereual în Bălințiu, Alexandru Adam student octavan în Timișoara, Elena Bassarabba măritată Cerna, ca veri și verișoare, Ecaterina Ioanesiu născută Micu preoteasă în Fadimac, Elena Micu, ca cumnate; atât în numele lor cât și al multor consăngenii, cu inima frântă de durere aduc la cunoscință, cumcă prea iubita lor: soție, fică, noră, nepoată, verișoară și cumnată, *Emilia Micu*

născută *Popoviciu*. preoteasă în Chișoda, după un morb greu de nascere și grele suferințe, în etate de 23 de ani, în al 3-lea an al fericitei căsătorii în 12/24 Noemvrie 1889 la 2 oare antemeridiane, fiind împărțită cu s. Taină a Cuminecătorei, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatoriului. Scumpele rămășițe pământești conform ritului român gr. or. se vor așeza la odihnă eternă în cimiteriul din loc în 13/25 Noemvrie a. c. la 1. oară d. a. Fie-țarina ușoară și memoria binecuvântată!

Bibliografie.

„*Biserica Ortodoxă Română*“. Revistă periodică ecleziastică. Apare în Bucuresci. Tipografia cărților bisericesci str. Principatele-Unite 34, 1889, Anul al XIII-lea Nr. 8. Pe Noemvrie. Tabela materiilor: I. Scrisoarea Munteanului ca răspuns la scrisoarea Moldovanului. II. Scrierea Ierosch. archimand. Râmnician. — III. Chrysov de danie al principelui Al. Coriatoviciu. — IV. Un chrysov de danie al principelui Iuriu de Chelm. — V, O călătorie în Orient. — VI. Sfătuirii pentru studiul s. Scripturii. — VII. Sărbarea de 25 ani a universității din Bucuresci. — VIII. Împăratul și monachul. — IX. Despre căsătorii mixte. — X. Cronica bisericească. — XI. Donațiuni.

„*Romänische Revue*“. Revistă lunară politică-literară. Apare în Viena la mijlocul fie-cărei luni; direcțiunea Viena VII. Alserstrasse 27. Editor: Corneliu Diaconovich. Anul V. Fasciculul XI. pro Noemvrie 1889. Cuprinsul: Von der romänischen Universität in Bucuresci. Die gr. or. Oberrealschule in Cernăuți. — Die Huldigung der Bucovina am 12. Oktober 1777. Von Dr. Daniel Werenka. — Zur altromänischen Kirchenliteratur. Von Melchior M. Hârsu. — Der Stein auf der Thürschwelle. Novelle von I. Slavici. — Rundschau: Romänien u. Oesterreich-Ungarn. — Der gr. or. Mitropolit Miron Romanul u. der siebenb. magy. Culturverein. — Aus der Bucovina. — Literatur u. Kunst: Die orientalische Frage u. der grosse Zukunftskrieg. — Romänische Volkslieder u. Balladen. — Das Archiv. — Frau Anna Forstenheim. — Neue Zeitschriften u. Bücher. — Carmen Sylva's Werke. — Prețul la an 10 fl. v. a.

Unirea Românilor din Transilvania cu biserica romano-catolică, teză pentru licență în teologie, de C. Vintu. Bucuresci.

Aron Pumnul. Vocă asupra vieții și însemnătății lui, de Ioan al lui G. Sbiera. Cernăuți.

Istoria română cu narațiuni, între care și resumate, pentru școlile primare de ambele sexe, de Gr. G. Tocilescu, profesor la universitate.

Privire generală asupra monumentelor naționale și mijlocul de a împiedeca distrugerea lor, de N. Gabrielescu, architect.

Edict.

Iuliana Urban, soția leginită a lui Antoniu Hrici din Oravița-Montană, carea părăsindu-și bărbatul seu de 6 ani de zile fără a i-se sci ubicațiunea, conform decisului scaunului protopresviteral al Oraviței de dat 11/23 Septembrie 1889 Nr. 230. ear al Venerabilului Consistoriu diecesan de dat 4/16 Noembre 1889 Nr. 859. B. cu aceasta este avizată ca în termin de 3 luni, să se prezenteze înaintea acestui scaun, unde bărbatul au intentat contra ei proces divorțial pentru totala despărțire, căci în cas de neînfațșare, se va decide cauza și în absența ei fără de nici o împedecare.

Din ședința scaunului protopresviteral al Oraviței ținută la 11/23 Septembrie 1889.

Alesandru P. Popoviciu,
administrator presviteral ca președinte.

[50] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din *Surducul-Mic* în protopresbiteratul Făgetului, comitatul Caraș-Severin, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. În bani gata 160 fl.
2. Pentru conferințe 10 fl.
3. Pentru scripturistică 10 fl.
4. Pentru participare la reuniunea învățătorescă 6 fl.
5. Pentru servitoriul școalei 6 fl.
6. Pentru sare și lumină 12 fl. 40 cr.
7. Dela fiecare înmormântare 21 cr.
8. 17 hectolitre de cucuruz în boambe în natură.
9. Trei jugere de pământ clasa II.
10. 32 metri de lemne în natură aduse la școală.
11. Locuință liberă în edificiul școalei cu două grădini și alte supraedificate.

Ceice doresc a dobândi acest post își vor trimite recursurile provăzute cu documintele prescise și adresate comitetului parochial din *Surducul-Mic*, la oficiul protopresviteral gr. or. român al Făgetului până la terminul deschis.

Surducul-mic, în 2 Noembre 1889.

[49] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu* m. p., protopresviter tractual.